

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any II.—TARRAGONA, 11 Octubre de 1914.—Núm. 64.

BIBLIOTECA PÚBLICA
TARRAGONA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Méndez Núñez, 6, baixos

Els treballs se publiquen baix la
responsabilitat de llurs autors.
No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre . . . . . 1'50 ptes.
Anuncis, a preus convencionals.

Nobilíssim missatge

El popular setmanari de Barcelona *La Esquella de la Torratxa* ha redactat un nobilíssim missatge endreçat al rei de Bèlgica, el que li serà trasmès una volta s'hagin recullit totes les firmes que s'ha de suposar seràn ben nodrides.

Al donar la nostra conformitat an aquest document, el transcrivim per a que'ls nostres llegidors el coneguin:

A S. M. EL REI DE BELGICA

Senyor:

Els firmants, escriptors, artistes, "amateurs", arqueòlegs, bibliòfils i homes de ciència de Barcelona, i terres catalanes, sense distinció de partits ni crencies, agermanats davant l'infortuni de la vostra noble Bèlgica, amb el respecte que sentim per Vos i pels vostres héroes, profundament commosos pels actes d'impietat i vandalisme realitzats per les tropes germàniques, especialment per l'incendi i destrucció del preciós relicari del Brahan, que era l'artística i intel·lectual Lovaina, tenim l'honor d'ofrenarvos el testimoni de la nostra admiració com a protesta enèrgica del crim execrable de vostres enemics.

Aquest crim és tan gros que consterna l'intel·ligència del món, car ningú podia mai figurar-se que'ls fills de Kant, d'Hegel, de Fichte, de Herder, de Stirner, ni els deixebles de Virchow i de Hæckel matessin l'obra de la ciència, ni que'ls nets d'Olbein i d'Albert Durer exbarbres, amb tots els formidables refinaments de la mecànica i de la química dels temps moderns.

Els canons germànics, a Lovaina, a cada canonada han fet un vuid a l'història del art. El foc sacríleg de cada bomba ha cremat un tros de la gran obra del sant esperit. Un monument que cau es una estrella de l'eternitat que s'apaga; la destrucció d'una obra mestra és una virtut que's fa desaparèixe de l'ànima universal; la crema de segons quins manuscrits mutila per sempre el pensament humà. I tal heretgia l'han multiplicada en la vostra pàtria, Senyor! i ara, com si això no fós prou, la continuen en terres de França.

El fum de l'incendi de la biblioteca d'Alexandria va ennegrir sinistrament tot l'Islam; la destrucció de Lovaina, seguida de la catedral de Reims, ha produït un eclipse de la civilització, l'ombra del qual enfosquirà per sempre més la Germania.

Sincerament, Senyor, Catalunya en temps de pau amava el vostre poble com model de progrés, cultura i civilitat.

Avui en aquestes hores tràgiques, seguim amb palpitació adolorida tots els incidents de la seva gloriosa epopeia, tot l'esclat admirable del seu patriotisme, i al véure el tracte inmerescut, impensat, injustificable, que li han infligit els guerrers teutons, l'amém encara amb més fervor.

Per això us preguém vullau ésser l'august mitjancer de nostra cordialitat, trasmetent-li l'expressió dels nostres sentiments, que a Vos particularment, hem tingut l'honor i el goig de significar-vos.

Fem vots, oh noble Rei, per a que la vostra nació trobi aviat la pau, i per a que Vos disfrutèu de llarga vida, gaudint-ne el seu triomf i la

seva resurrecció esplèndida, dels quals mai hem duptat.

Barcelona, Setembre de 1914.

**

Tots aquells que estiguin conformes amb l'esperit d'aquesta protesta, no tenen altra cosa a fer que avalorar-la amb la seva firma. En aquesta Redacció trobaran llistes per a efectuar-ho.

***

L'Unió Catalanista

Diumenge el matí se celebrà en l'acostumat local de la plaça del Pi, de Barcelona, el Concell general extraordinari de representants de l'Unió Catalanista per a la discussió i aprovació del nou projecte d'estatus per que's regirà l'entitat.

Presidí l'acte la Junta permanent, assistint al Consell vinticinc socis col·lectius i divuit individuals i ademés els ex presidents don Anton Suñol, don Manuel Folguera i Durán i don Josep M.ª Roca.

Començà l'acte aprovant-se per unanimitat l'admissió dels socis individuals don Manuel Tomás i Cruells, don Artur Pibernat i Martí i don Josep Pujadó, els tres de Barcelona, i els socis col·lectius "Casal Catalanista" del districte primer (Poble Nou), ídem quart i ídem sisé, "Casal Nacionalista La Sagrerenc" i "Casal Nacionalista de Sans Els Segadors".

Se donà després lectura dels nous estatuts, i amb lleugeres modificacions foren aprovats.

S'acordà la celebració d'assemblea el més entrant, per a la revisió i certificació dels acords de les assemblees anteriors i l'aplaçament del Concill fins després de la celebració d'aquella.

El president senyor Martí i Julià donà després compte a l'assemblea d'haver quedat constituïda l'organització dels nuclis de l'Unió Catalanista a Barcelona, per medi de Casals en cada districte municipal, junt amb diferents Joventuts adherides, entre elles *Feminal*.

A proposta del senyor Suñol i per aclamació, s'acordà concedir un vot de confiança a la Junta permanent, per a que la seva acció pugui resoldre els projectes que té l'idea de realitzar.

Amb això acabà ses tasques l'assemblea. Haví començat a les deu i acabà a dos quarts de dues de la tarda.

***

Estimar la pau Odiar la guerra

Ha sigut la guerra en totes les èpoques de la història, per als pobles i per a la humanitat, de fatals i desastroses conseqüències; ella no construeix, destrueix, puig ni aquelles que's realitzen en ares de la civilització, compleixen sempre tan alta finalitat.

A canonades, podrà exterminarse una raça, més no se la educa, ans al contrari, se la fa més fera si ja ho és, i's converteix en tal, si no ho és, amb la sentor de la sang que's llença.

En aquest nostre segle, que la mecànica ha donat a l'home prodigiosos invents, per a poder llençar a cada moment tonelades de paper imprès, amb les emanacions de les intel·ligències educadores, amb aquells principis filosòfics que serveixen per fer bé a l'home, l'única arma que's deu apendre a esgrimir és la ploma, per a difundir les idees d'amor al pròxim; l'únic bramul que's deu oir és el del motor que produeix la força impulsiva que mou la rotativa, i lo únic que deu rodar sobre la terra, és la locomotora, que serveix per a transportar de l'un a l'altre confí, la felicitat i la ditxa per als habitants de tots els pobles.

La guerra! Paraula que causa espant sols el pronunciar-la, pels immensos mals que d'ella es deriven i que avui tots els homes cultes detesten, per ésser una manifestació barbare en extrem. Els pobles que més s'entreguen a les lluites armades, són els pobles menys instruits.

La guerra destruí en els albors de nostra història, les ciutats aleshores riques i poderoses pel comerç desenrotllat en les mateixes a l'ampar de la pau, que s'anomenaren Sagunt i Numancia. Aquell geni de la guerra i de la destrucció qui responia al nom d'Anibal, convertí la primera en immens munt de runes, quin únic habitant, després de l'enderroc, fou la cornella, que sols nia entre les runes, que amb son fatídic xisclat interromp, de quant en quant, el silenci espantós de la mort, ferme de la vida, que no espanta als qui han de viure durant molt temps, entre les congoixes de la guerra. La mort ens mideix amb un mateix raser, uns pams sota terra i'ns oblida en eixa presó universal, quedant aquí, guardant solament, els noms d'aquets que's diuen héroes, conquistadors, genis; a la eternitat no hi arriba el trilleig ni l'auriola de la fama. Tots jauen, grans i petits, rics i pobres, amuntegats, els uns sobre'ls altres, en el sí pregón de l'etern oblit, sens amors ni aborriments mutuos, mentres aquí la cobdicia aixeca remolins de lluites barbres i inhumanes; allà, al fi del temps i de la vida, no's fa sinó dormir, són llarg, intens, imperturbable, sens quimeres ni ensomnis, sens panteigs ni convulsions. Això és lo que produeix la guerra, el silenci monóton de la mort i la trista morada de la cornella.

Estimem la pau, perquè l'home, per medi de la cultura, pugui perfeccionar l'art de viure, i odiem la guerra, perquè ella sols engendra plors i tristeses, desolacions i dolors. Estimem la pau, perquè ella és la característica dels pobles cultes i laboriosos, que en ella i en el treball, buscan son engrandiment i son benestar; odiem la guerra, perquè és causa de ruines i retrocés. Per últim, rendim culte a la pau, perquè no correspón a l'home exterminar a son igual i sí fer que germi en el cor del mateix amor al pròxim.

I encara hi há qui defensa l'imperialisme? Insensats! Mireu lo que produeix el capritxo, l'ambició, el neguit soperbiós d'un home. Amb son afany de domini commou, amb una guerra inhumana, els fonaments de la vella Europa, i interrom la vida de tot el mon, prenent posar través al progrés i a la llibertat dels pobles, per a entronitzar un militarisme opressor que evidència sos instints incendiant ciutats, com Lovaina, i posant de manifest la seva barbarie destruint obres d'art com la catedral

de Reims, que l'acció devastadora dels segles havia respectat. La Humanitat deu estigmatitzar an aquí sanciona aitals crims i an els qui'ls executen.

Aixequis un temple a la Pau, per a que tots els homes bons, tots els homes de sentiments generosos i altruistes, puguin entregar-se al culte d'aquesta deesa i per a que en les futures generacions no's pugui repetir un consemblant crim de lesa humanitat.

ANTONI FONT.

(D'El Baix Panadés.)

* * *

Més del conflicte europeu

Els caràcters optimistes han vist altra volta defraudades les seves esperances d'arribar a una prompta i satisfactoria solució en l'actual conflicte europeu. Novament s'havia dit que s'intentava un armistici de pau, promogut aquesta vegada per l'Alemanya, i sense cap dilació el govern germànic, amb el Kaiser al cap, han desmentit d'un modo ben categòric aquesta versió de que si havien proposat a la Rússia per a concertar la pau. La guerra continua, doncs, i va desmembrant se la joventut alemanya, austriaca, francesa, anglesa, belga, etc., com si's tractés de sel·leccionar la part perfectament sana d'un individu de les gangrenades. Sembla que n'hi ha per llarc temps i que les nacions beligerants están empenyades en aniquillar-se les unes a les altres.

El comportament dels alemanys, ha indignat a totes les persones que tenen sentiments altruistes, arribant aquesta indignació fins an aquelles que davant el desenrotll de la tragedia europea s'han limitat a declarar-se francament neutrals. Quan els fets traspassen els límits de lo estatut, i quan aquests fets se realitzen en plé coneixement de causa, no es possible ofegar la véu irada que surt de tots els cors nobles i humanistes i ha de manifestar se amb tota la seva cruessa. Aixó es lo que ha passat amb la destrucció de la Catedral de Reims, de les poblacions de Lovaina, Malinas, Mauverge i altres de relativa importància dintre la vida comercial i industrial.

Es verdaderament molt sensible el tenir de relatar-ho tot aixó, i amb major motiu per haver-se vessat tanta sang ignocenta de pobres infants i vells, les vides dels qui, aixís com les dels actors de la tragedia, no poden ésser pagades amb cap diner.

Nosaltres hem d'insistir en que, sia pels medis que sia, déu concertar-se la pau entre aquestes nacions que han llençat a la vella Europa a la guerra més espantosa i horrible que fins avui registre l'Historia. De no venir la pau prompte, s'agrararà de tal manera la vida dels pobles, que's necessitarà una llarga época per a nivellar se en tots els ordres que son els factors del progrés mundial.

* * *

Un foraster a Tarragona

I

Fa pocs dies he rebut la visita d'un bon amic meu, propietari acaudalat, que si be te per residència normal un poble modestíssim, la seva posició, més ben dit, la dels seus pares, els hi va permetre donar-li una fina educació en un luxós col·legi de capital.

Ell no coneixia Tarragona. Nostra relació, que data de temps, va començar precisament al atzar en un viatge. Des de aleshores, jo no he parat de convidar-lo a passar uns dies a la bella Tarragona, com jo li dic, pres del meu gran carinyo a la patria petita.

Ocupacions imprescindibles li han obligat a

pendre un tren contra son propòsit, de manera que estava jo sentat a taula havent sopat fent un xic de *sobre mesa*, quan dos enérgics trucs a la porta han vingut a desfer nostra familiar conversa.

No be havíem tingut temps d'interrogar-nos amb les mirades sobre qui seria que tan fortament picava a tal hora, quan, com un tró, se precipita mon amic dintre la cambra menjador i desplomant-se sobre una butaca, cau assentat.

Estupefacció general, primer. Les presentacions després, i, per últim, una pluja de mútues preguntes i respostes.

L'home rendit, aclaparat, comença relatant l'arribada: Ha sigut a les onze, amb el tren procedent de la banda de Barcelona. Un cop a l'estació i quan cuidava de recullir uns bultos que portava facturats com a equipatge, vet'aquí que se'n adona que's descuidava el maletí de mà dintre'l departament del cotxe en que havia efectuat el viatge.

Total, que entre anar i venir, entrar i sortir s'ha trobat en que já, els pocs cotxes que fan el servei de passatgers, havien desaparegut.

I'm diu—Feste-n càrrec; jó, foraster, que desconec en absolut Tarragona i que no t'havia avisat per donar-te una sorpresa, me trovo a les onze de la nit, sol, a l'estació amb un munt d'equipatge i sens saber quin partit pendre. He tingut de resoldre deixar els bultos a l'estació; i allí'm tens sortint al carrer, disposat a entrar a la bella Tarragona que dius tú. Mala impressió he tingut per primera cosa, puig que amb la poca llum que hi ha per aquells barris i sens trobar un ánima bona que m'orientés, m'he trobat perdut, ho dic de veres. Jo no sabria dir-te per ont he transitat; sols sé que després de passar totes les angúnies imaginables i tota la por possible, he fet cap, cobert de pols fins als ulls, a unes escales debilment il·luminades, i després d'una feréstega i forta pendent m'he trobat a un espléndit passeig que ha resultat ésser la Rambla. I ja posat allí, l'orientar-me ha sigut cosa senzillíssima.—

A tot aixó tirant-me en cara lo de la bella Tarragona amb maliciosa rialleta, fins que jo l'he procurat calmar prometent-li que un altre dia que vinga, ja l'Ajuntament haurá resolt un petit problema que té en estudi i que's tracta de perllongar un carrer: el d'Orosio, lo qual posaria en comunicació directa l'estació amb el carrer d'Apodaca. I li he dit que'l projecte es notable, xó és, il·luminar relativament bé, aquest carrer, i fent una petita plassa amb un modest parterre i uns arcs voltáics davant mateix la porta d'excés de l'anden de l'estació i en aixó s'evitaria lo fer extraviar a molts forasters qu'ens visiten per primera volta.

I l'he fet descansar, aguantant per l'endemà la visita a les incontables bel·leses de la Capital.

TREBALIG.

(Continuará.)

* * *

MARGINAL

L'Esglesia del Miracle.

Moltes vegades, quan veig lo facil que és arrastrar a la massa ciutadana envers un punt determinat, sigui'l que sigui, penso amb que verdaderament per més que no'ns ho creiem som més criatures de lo que sembla, i consti que no voldria pas que ningú s'ofengués d'aquestes meuas paraules filles sens dubte de la realitat, si es que amb sang fre la hem de mirar nos les coses.

Com a confirmació d'aixó, vegis lo succéit amb motiu del enderrocament de la Esglesia de Santa Maria del Miracle. Tot hom recordarà l'hermosa i ben aprofitada campanya empresa per la premsa tarragonina quan lo del fastigós assumpte dels Presiris en el que'l centralisme ens volia regalar

quatre millions de pessetes a canvi de fer nos ofrena d'un presiri model; i aleshores tot el poble concient de nostra ciutat aixecá la seva protesta rebutjant la ofrena.

Vingué més tart una altra campanya per a que's tregués aquell espectacle de veure, des del bell Passeig den Pi i Margall, un munt informe de carn humana tancat dins un petit recinte de quatre mig enrunades parets; i també l'éxit coronat els treballs, desapareixent per a sempre la trista i deplorable visió d'aquells pobres desgraciats que an ell hi romanien.

I ara que nostre Ajuntament volia enderrocar del tot les velles i ja casi enrunades parets que circunden l'ex-presiri, surten uns quants barcelonins que s'interessen (?) perquè Tarragona no perdi una de les moltes joies arquitectòniques que té, i telegrafien per arreu a fi de que's conservi l'Esglesia del Miracle. I'l nostre Batlle accidental promet que farà tots els possibles per a complaure'ls, lo que jo trovo molt bé; está clar, el prometre no fá pobre, diu l'adagi i es aixó sens dubte lo que haurá pensat el senyor Batlle.

Mes, heu's-aquí que tot aixó de que'ls barcelonins s'interessin per Tarragona—encar que sembli una paradoxa—jo com a admirador de tot lo que respiri Art potser tant com ells, ho trovo molt bé, empró com a ciutadà tarragoní no, i es perquè penso que de la mateixa manera que aquests senyors s'han permés demanar que no s'enderroqués, també podien haver enviat fondos per a conservar-la. No vos ho sembla amics llegidors que aleshores hi veuríem millor el seu interés?

No sé pas si's portará o no a cap aquest enderrocament, pró si aquesta meua humil paraula valgués, diria que's fés, puig que sinó el millor dia se'anirà tot a rodar, ja que totes les parets están chivillades, i fora ben trist es perdessin les joies que'n resten d'aquesta Esglesia, perque ara encar hi foren a temps de recullir les i portar-les al Museu per a que'l dia que aquest fos més gran, poguer les tornar a montar i conservar-les indefinítivament.

Aixó es lo que deuria fer-se i obtindriem dues coses a la vegada: ans que tot, la conservació d'eixa joia que els tarragonins estimém i més que els de fora, i després hermojar l'incomparable panorama del Miracle desapareixent tota ruina de passats vestigis i quedant aixís bé aquells terrenys per a fer-hi, quan se puga, els jardins que l'Ajuntament hi te projectats.

PÓLLUX.

* * *

Nostra discussió

Com a mot final en la réplica que hem vingut sostenint amb un dels orgues dels radicals de la localitat, *La Voz del Pueblo*, ens creiem en el deure de fer constar que la nota que apareixia al peu del nostre darrer article i que deia "De col·laboració", la donguin els nostres contraversistes com a no estampada, ja que la mateixa devia anar a la capsalera d'un altre article,—"L'enderroc del Monument dels Màrtres"—i per una mala interpretació va apareixe en aquell indegut lloc. Vagi aquesta nota aclaratoria per si algú hagués volgut suposar que nosaltres eludíem la responsabilitat de lo que allí afirmavem i que sostenim.

Aixís mateix hem de regoneixe que *La Voz del Pueblo* no podia sotscriure aquell article firmat per Esim, i que, per tant, no podia ésser inclós en la nostra controversia, com molt bé aclarava en un solt el confrare radical, ja que'ls arguments de que fa us l'autor d'aquelles ratlles, avui no poden convence a ningú, per antiqüats i tant mancats de fonaments sòlids.

Nosaltres, empró, insistim i'ns ratifiquem en tot quant déiem en el nostre article "Lerroux", aparegut en RENOVACIÓ, i que fou l'origen d'aquesta polémica, que per lo únic que'ns dól l'haver-la iniciada, es perque haurá semblat que s'ha donat certa classe d'importància

an el quefe del partit radical, que ni se la mereix ni, conegut com es de tants anys per tothom, els nacionalistes catalans l'hauriem de mencionar per a res en els nostres periòdics, deixant que li fassin els elogis tan ditiràmics com creguin per convenient, els afiliats al partit per ell comanat, que no saben veure altres raons, millors fets, més actes filantròpics en favor de l'obrer, ni un substitut per a la propaganda dels ideals sagrats de la República, que tot lo que no porti el segell de l'ex redactor de *La Publicidad*, i ex agitador de les mases revolucionaries: en Alexandre Lerroux i García.

I prou, per ara.

* * *

El plànol victoriós del general Joffre

M. Leon Daudet estudia com l'Esperit català feu trontollar el colós germànic.

Es del diari *The New York Herald* que traduïm aquestes ratlles interessantíssimes.

M. León Daudet consagra en l'*Actión Française* un article al planol militar del general Joffre. Un novel·lista no és pas un home de guerra i per això En Daudet s'apressa a declinar tota competència tàctica i estratègica. "No obstant—afegeix—per tots aquells que hagin seguit la marxa dels esdeveniments i refecatit sobre'ls mateixos, una formidable i genial voluntat militar transllú del seguit d'operacions que s'han desenrotllat després de Charleroi.

Es pot ben dir, avui que'ls ha fallat el seu cop de mà, que'ls exèrcits alemanys eren una de les més formidables màquines de guerra que el món ha conegut. Realment, fa quaranta anys que gaudeixen d'un prestigi incontestat. Aprés quaranta quatre anys aquests exèrcits han sigut la constant preocupació d'un gran Estat major format a base de vencedors recents i del primer de tots, el mariscal de Molke. En fi, ells disposaven d'un utilitatge continuament augmentat sense que ni l'emperador ni la nació hi escatimessin medis, ni recursos.

No solament el gran estat major alemany preparà la nova campanya de França esglao per esglao, kilòmetre per kilòmetre, ajudant-se d'una cadena d'espies hàbils i ben pagats, sinó que va adaptar a la tàctica moderna la falang antiga i totes les tramoies de guerra empleades pels romans. Hi haurà certament un interessant estudi a fer sobre aquesta barreja d'arcaisme i de destrucció sistemàtica, sobres aquesta barbarie documentada qu'és un tret característic del temperament germànic. Són gent que estrefant Tucídides des d'un automòbil blindat i que esmenen Atila tot fent d'Arquímides.

Heu's-aquí, en bloc l'adversari que'l general Joffre i els seus col·laboradors tenen enfront. Atacar de cop aquesta catapulta, és cosa que un hom s'hi ha de pensar, davant la diferencia numérica dels dos pobles beligerants. Cal, doncs, afadigar-la, i aprés violentment agafarla pel seu punt feble, no deixant anar fins en aquest moment precís la prodigiosa impetuositat acumulada dels francesos.

S'ha de regoneixer que l'aliança amb els anglesos, l'esperit dels quals s'avé admirablement amb aquest genre de lluita que'l mot "cunctator" simbolitza a meravella, ha sigut, ben cert, un magnífic servei de la Providencia. Les tropes del general French han entrat naturalment dins el plànol del generalíssim francès, i aquesta cooperació ha contribuït poderosament a la victòria. Els alemanys ho havien preparat tot, tot, menys la reforma de la llur homicida fruïtat nacional. Ara expíen aquesta fatuitat cruelment. I l'expiarán fins l'enfondrament definitiu del seu Imperi. No més per això la trobem excelent.

L'alt comanament alemany davant d'un ad-

versari d'aquesta talla, no ha pensat ni un sol moment en rectificar. Aixó, per altra banda, está en les seves habituds. La toçuderia, la perseverancia en l'error, apareix als alemanys com una virtut. Ells havien decretat, fa més de trenta anys, que marxarien sobre París per la vall de l'Oise.

En efecte, ells han marxat sobre París per la vall de l'Oise, com els havia imposat el seu "vortrag", i si ho preferiu, el seu "topo", fins al moment en que han vist que envestir París amb un exèrcit dintre París i un altre exèrcit a la seva retaguarda, era una cosa impracticable. Es necessari que la pressió de les circumstancies hagi sigut molt forta perque ells ho hagin hagut de regoneixer. A l'hora actual von Kluck i von Heeringen, que passen per ser les dues fortes capacitats directores de la combinació fallada, encara no se'n donen compte "Unglaublich"..., increïble! El general Joffre tenia el seu plànol, sense importar-se gaire amb el plan d'aquests senyors. L'esperit català ha fet trontollar el colós germànic.

Es en aixó precisament que resideix el geni del generalíssim:—oposar a un mètode de brutalitat i de fulminant escomesa, un mètode exactament contrari.

* * *

Les set meravelles del mon

La melinita.

Els hidrocarburos se divideixen en dues grans classes: hidrocarburos de la sèrie grassa i hidrocarburos de la sèrie aromàtica.

Els primers, (alcofolls, glicerina, celulosa, sucres, etc.), son, en realitat alcofolls i, com tals se condueixen. Si se'ls tracta per un àcid, donen els èters corresponents als àcids empleiats. La nitroglicerina i els seus derivats, dinamita, cotó-pòlvora, etc., pertanyen a aquesta sèrie.

Pro, com l'àcid nítric es molt inestable, i es descompon a la llum i pel calor, fins als 80 graus centígrades, els explosius aixís obtinguts se descomponen també amb una gran facilitat i freqüentment produeixen explosions i inflamacions espontànies.

Els hidrocarburos de la sèrie aromàtica, benzols, fenols, naftols, etc., fixen per el contrari, quan se'ls nitrifica químicament, el piróxid de azoe, qu'és de tots els compostos oxigenats de l'azoe, el més estable i el que resisteix fins prop els 500 graus de calor, sense descompondre-s. Els explosius derivats, d'aquesta classe, son també d'una gran estabilitat i poden suportar les altes temperatures.

Va anar inspirant-se en aquests principis i després de llargues i minucioses experiències, Turpin, entre'ls anys 1882 i 1885 va inventar la melinita, el més poderós i el que ofereix més seguretat de tots els explosius moderns.

Adquirida per el Ministeri de la Guerra, en 1885, la melinita va ésser experimentada i adoptada definitivament en 1886.

Formada d'àcid picric fus entre 125 i 150 graus centígrades, la melinita ofereix l'aspecte d'una terra grassa; el seu poder explosiu, cent voltes més gros que'l de la pólvora de canó, sobrepassa considerablement al de la dinamita i al de panclastita. Ofereix, además, la immensa ventatja de que sols fa explosió en el moment precís en que'l projectil toca el blanc. Finalment, la seva manipulació, privilegi apreciable, no presenta cap perill.

Les conseqüències d'aquest descobriment varen ésser, com se sab, immenses; l'artilleria fou revolucionada i les fortificacions varen tindre d'ésser reconstruïdes baix nous plànols.

El descobriment de l'Eugeni Turpin ha dotat a la defença nacional d'un meravellós punt d'apoi i no's pot desconeixe el seu precíus i patriòtic interés.

Noves

A l'objecte de proseguir els seus estudis pedagògics, ha marxat a Madrid el nostre ben-volgut amic i company en Jaume J. Pamies Olivé.

La col·laboració que en Pamies venia pres-

tant al nostre periòdic, serà interrompuda per poc temps, ja que'ns va prometre enviar-nos des de la vila de l'os, unes impressions de la vida madrilenya adaptades a l'actualitat dels fets, quals notes creiem quehan d'ésser de l'agrado dels nostres llegidors, donada la competència de que'l nostre company ha fet mérit en els diferents articles que ha publicat en aquest periòdic.

De veres desitjem al bon amic, el nostre Pamies, profitosos fruits en sa carrera, confiant al propi temps que no retardará l'envió de les notes que va prometre per a RENOVACIÓ.

El Concell Directiu del "Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria" ens prega l'inserció de la següent nota:

"Devent la Junta de Govern de la nostra "Secció de Socors Mútuus" procedir al nomenament d'un Metje-Inspector per a la mateixa, prega als senyors Metjes colegiats d'aquesta ciutat se serveixin, en un plaç de 15 dies, oferir els seus serveis per al sosdit càrrec. La missió d'aquest Metje-Inspector serà la següent:

I. Reconeix tots els individus que sollicitin formar part de la Secció i posar per escrit al coneixement de la Junta'l resultat del reconeixement practicat.

II. Visitar els malalts en son concepte de Inspector facultatiu, als socis de la Secció previ avís de la Junta, i

III. L'Inspector facultatiu haurá de fer totes les visites que'l President li ordeni, certificant totes les altes i baixes dels malalts, i assessorar a la Junta de Govern en tots els casos que se li demani."

El passat diumenge tinguerem ocasió de visitar les obres d'alumbrament d'aigües en el Francolí. No'ns poguerem formar una opinió determinada, puig que desconexedors d'aquesta materia no poguerem jutjar més que per lo que varem veure, i xó va ésser un magnífic pou d'aont sortien amb intermitències i pel treball d'una potenta bomba un nombre petit de plomes d'aigua i aquesta, si bé fresca i clara, bastant molla.

El nombre de plomes no'l podem concretar perque segons les intermitències era distint, si be una persona entesa ens digué que en terme mitj no passarien de un centenar.

La "Lliga del Bon Mot", acaba de rebre un important donatiu de don Nicolau Poncell, editor d'Igualada consistent en 5.000 exemplars del follet que acaba de publicar titulat *Parleu bé si os plau*, el qual es un breu resum de lo millor que han pensat gloriosos literats de nostra terra i lo més selecte que s'ha escrit en periòdics esquerrans en pró de la cultura del llenguatge parlat, des de 1908.

Per lo notable que conté, lo esmerat de l'edició, i lo important del donatiu, mereix lloances el senyor Poncell, puig, amb son treball, contribueix al sanejament de la nostra llengua, que és la del poble, cooperant així a la creuada de cultura i ennoblement empresa per "La Lliga del Bon Mot".

Agraim l'exemplar del follet que hem rebut.

Ha sigut nomenat catedràtic de Fisiologia i Higiene de la Escola Normal el metje En Josep Viejobueno, i auxiliar de la mateixa assignatura En Rigobert Sedó.

De Religió i moral, el Dr. Sebastiá Lacalle i Rvnt, Joaquim Virgili.

De Francés, En Josep Nogués, i D.ª Agna Ferrando.

De Caligrafía, En Heribert Palencia i donya María Bañera.

De Dibuíx, En Joan Molas i D.ª Maria Molas.

De Càlcul mercantil, D.ª María Josepa Potau.

PANIFICACIÓ

FORNS DE SANT ANTONI

Diariament, pá de primera.

A domicili i al comptat.

Rebollo, 20, bis. — PORT

GRAN FÀBRICA DE CALÇAT

DE

RAMÓN CAVALLÉ

TARRAGONA

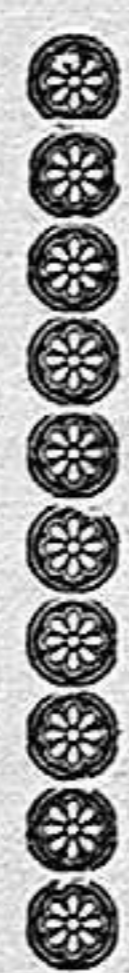
TELÉFON 120

REAL, 56

C.^a d Seguros Generales de Dusseldorf
 Segurs de transports
 La New-York, de New-York
 Companyia de segurs sobre la vida
 L'UNION, de París
 Companyia de segurs contra incendis.
 L'Assicuratrice Italiana, de Milan
 Companyia de segurs contra accidents.
 La Continentale, de Mannheim
 Segurs de transports.

Passeig de Colon, 11 i 12, Barcelona
 SUBDIRECTOR A TARRAGONA
 Macià Mallol Bosch, carrer de Mar, 1

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
 dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
 Inscripta en el Govern Civil i en la Comisaría
 general de Segurs, segons mana la Llei.
 Director facultatiu: **Dr. Rabadá**
 Per a més informes dirigir-se al domicili social:
 Rambla St. Joan, 75, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA Y CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts, electroteràpia i anàlisis micro-químic d'orina i productes patològics.—Sero-Reacció de Wassermann.—Aplicació del 606

Baix la direcció del Dr. Rabadá

Ex intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Metge de les Cases de Socors de Barcelona

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7.—Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.—Per a'ls pobres, franca, dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 75, principal.—TARRAGONA

FRANCISCO POTAU

Calçat fet

i a la mida

Rambla de Sant Joan, 52

MAGATZEM DE FERRETERIA FUMISTERIA I QUINCALLA

Eines de totes classes.—Objectes per a regalos.—Articles per a magatzems de vins i olis

Macià Mallol Bosch, Carrer de Sant Agustí, 9

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

DE

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamany.
 Escribanies, Plumes Stilogràfiques, pesa-cartes, copiadors, etc.

Gran novetat en pitja-papers amb rellotje veritat.
 Postals de totes menes i albums per a les meteixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

FITER Enciclopedia moderna catalana.—Edició Gallach

Léxic Català.—Divulgació de termes tècnics, científics, d'arts i oficis.—Antecedents del ordre històric i geogràfic.—Observacions tecnològiques conexas ab els coneixements artístics, científics i literaris.—Biografies.

Obra que ha merescut grans elogis de un aplec de catalans il·lustres.

Cinc volums; presentació esmerada; planxes en relleu i or; obra genuinament catalana.—Venda a plassos (38 ptes.) i al comptat (35 ptes.)—Present de un moble simbòlic.

Diccionaris de totes les llengües: Català, Castellà, Espanyol-Francés i Francés-Espanyol, Anglès-Espanyol Espanyol-Anglès.—**Pal-las**, última paraula en aquesta mena de publicacions.—**Diccionar. de Laurose**.

Venda y subscripció de tota mena de diaris y revistes espanyoles y extrangeres: **Centre de Suscripcions de Joan Munté, Kioscos Rambla St. Joan y Rambla St. Carles.**

MOSTELLE (RAIMOST)

SUC DE RAIMS SENSE ALCOOL

The Grape Juice C.^o L.^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més higiènic
 Un exelent refresc

El millor aliment en les
 malalties i convalescència.

Se ven per tot arreu